

การสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยด้านความรุนแรงทางเพศในช่วงห้าปีที่ผ่านมา ระหว่างปี พ.ศ. 2561 – 2565

Knowledge Synthesis from Research on Sexual Violence in the Past Five Years
between 2018 - 2022

นันท์พัช ไชยอัครพงศ์^{1,*} วิชชุดา อีสรานูวรรณ์² และ มณีรัตน์ ชื่นเจริญ²

¹ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² นักวิจัยอิสระ

Nanrapat Chaikaraphong¹, Whitcuta Itsaranuwat², and Maneerat Chuencharoen²

¹ Faculty of Social Sciences, Kasetsart University

² Independent researcher

Received: March 10, 2024 | Revised: April 15, 2024 | Accepted: May 7, 2024

บทความวิจัย (Research Article)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจ และสังเคราะห์ งานวิจัยเกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศของไทยในช่วง 5 ปี (พ.ศ. 2561 – 2565) เพื่อเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายในการป้องกัน แก้ไข คัดกรอง พิจารณาสีทธิ รวมถึงจัดสวัสดิการสังคมด้านความรุนแรงทางเพศ โดยเป็นการวิจัยเอกสาร จากรายงานวิจัยวิทยานิพนธ์ เกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศที่เผยแพร่ไว้บนฐานข้อมูลเอกสารฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัยไทย (Thai Digital Collection) ฐานข้อมูลงานวิจัยของสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) และกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว พบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2561 – 2565 มีงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ด้านความรุนแรงทางเพศที่นำมาสังเคราะห์องค์ความรู้ได้ตามเกณฑ์การพิจารณา จำนวน 31 ฉบับ โดยข้อเสนอเชิงนโยบาย ได้แก่ 1) ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความรุนแรงทางเพศจำเป็นต้องบูรณาการความร่วมมือและขับเคลื่อนประเด็นปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศให้เป็น “วาระแห่งชาติ” อย่างเต็มศักยภาพ 2) ควรดำเนินการส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมและการให้ความช่วยเหลือที่เป็นมิตรกับผู้เสียหาย 3) ควรดำเนินการปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพความจริง เพื่อการคุ้มครองผู้เสียหายจากความรุนแรงทางเพศ ป้องกันการกระทำผิดซ้ำ และแก้ไขปัญหาคความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และ 4) จำเป็นต้องมีกลไก

* ผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding Author) E-mail: nanrapat.c@ku.th

ในการส่งเสริมให้สังคมมีทัศนคติเชิงบวกต่อความรุนแรงทางเพศและผู้เสียหายจากความรุนแรงทางเพศ
แก่สมาชิกของสังคมในทุกระดับ

คำสำคัญ: การตกเป็นเหยื่อทางเพศ, การสังเคราะห์, ความรุนแรงทางเพศ, สวัสดิการสังคม

Abstract

This research article aimed to analyze recent research (2018 - 2022) on sexual violence in Thailand, propose policy recommendations for prevention, victim protection, and the improvement of related social welfare services. Utilizing a qualitative documentary research approach, data were collected from research reports and theses within the Thai Digital Collection (TDC) and other databases, such as those administered by the National Research Council of Thailand (NRCT), Thailand Science Research and Innovation (TSRI), and the Department of Women's Affairs and Family Development. The findings identified 31 relevant research reports and theses that met the selection criteria. Drawing from this literature, policy recommendations were formulated. Firstly, it is crucial to foster collaborative efforts across sectors to elevate sexual abuse as a “national agenda”. Secondly, relevant agencies should strive to cultivate a more victim-centered approach within the criminal justice system. Third, it is incumbent upon these agencies to refine legal measures, aligning them with real-life circumstances, to shield victims from sexual violence, curtail recidivism, and more effectively address forthcoming issues of sexual violence. Lastly, all relevant agencies should institute mechanisms designed to foster positive attitudes towards sexual violence victims at all societal levels.

Keywords: Sexual victimization, Synthesis, Sexual violence, Social welfare services

บทนำ

ความรุนแรงทางเพศ เป็นปัญหาทางสังคมปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน หากกล่าวถึงความรุนแรงทางเพศ ภาพที่สะท้อนของคนในสังคมมักจะนึกถึงการข่มขืนกระทำชำเรา แต่ความหมายของคำว่าความรุนแรงทางเพศกลับมีขอบเขตที่กว้างมากกว่านั้น กล่าวคือ ความรุนแรงทางเพศ หมายถึง พฤติกรรมทางเพศที่กระทำต่อบุคคลอื่นโดยที่บุคคลนั้นไม่ยินยอม (Archavanitkul, 2009) อีกทั้ง สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย (United Nations High Commissioner for Refugees Representation in Thailand) มองว่า ความรุนแรงทางเพศ คือ การกระทำใดๆ ที่ขัดต่อความสมัครใจของบุคคล โดยหวังใช้ประโยชน์จากความไม่เท่าเทียมทางอำนาจในความสัมพันธ์ หรือบรรทัดฐานทางเพศของสังคมนั้น ๆ โดยครอบคลุมถึงการคุกคาม การใช้ความรุนแรง และการบีบบังคับทางร่างกาย อารมณ์หรือจิตใจ ต่อทั้งผู้หญิง เด็กผู้หญิง ผู้ชายและเด็กผู้ชาย และอาจส่งผลให้เกิดการปฏิเสธในการ

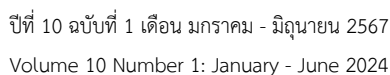
เข้าถึงความช่วยเหลือ อีกทั้งความรุนแรงทางเพศยังเป็นรูปแบบหนึ่งที่ลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างครอบครัว สังคม และการพัฒนามนุษย์ (UNHCR Thailand, 2023) ทั้งนี้ สถิติ การให้บริการสายด่วน 1300 ของศูนย์ช่วยเหลือสังคม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รายงานการให้บริการรับแจ้งกรณีความรุนแรงผ่านสายด่วน 1300 พบว่า ในปีงบประมาณ 2563 – 2565 มีผู้แจ้งเหตุความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงทางเพศ จำนวน 1,712 กรณี แบ่งเป็นการล่วงละเมิด ทางเพศ 1,191 กรณี และอนาจาร 521 กรณี ในจำนวนดังกล่าวมีทั้งเป็นความรุนแรงทางเพศในครอบครัว และผู้กระทำเป็นบุคคลอื่นนอกครอบครัว (Social Assistance Center Hotline 1300, 2023) ขณะเดียวกัน สำนักงานตำรวจแห่งชาติรายงานสถิติการรับแจ้งความคดีข่มขืนกระทำชำเราในรอบ 5 ปี (พ.ศ. 2560 – 2564) พบว่า มีผู้แจ้งความคดีข่มขืนกระทำชำเรา ทั้งสิ้น 9,917 คดี หรือเฉลี่ยปีละ 1,983 คดี (Central Information Technology Center, Royal Thai Police, 2021)

อย่างไรก็ตาม สถิติดังกล่าวไม่อาจกล่าวได้ว่าเป็นสถานการณ์ความรุนแรงทางเพศที่เกิดขึ้นทั้งหมดได้ เนื่องจากผู้เสียหายจากการกระทำความรุนแรงทางเพศมักจะไม่กล้าบอกกล่าวเรื่องราวที่เกิดขึ้น รวมทั้ง การแจ้งความดำเนินคดี ทำให้ปรากฏเป็นอาชญากรรมที่ไม่มีการรายงาน (dark figure) นอกจากนี้ยังพบว่าการแก้ไขปัญหาความรุนแรงทางเพศยังพบช่องว่างของปัญหา โดยเมื่อพิจารณาไปยังรากลึกของปัญหา คือ วัฒนธรรมทางเพศในสังคมที่มีหลายมาตรฐาน ดังจะเห็นจากการส่งเสริมให้ผู้ชายเรียนรู้และมีประสบการณ์ ทางเพศ ขณะที่เพศหญิงต้องรักษาวนลงตัว และเมื่อเกิดการละเมิดทางเพศ กลับตั้งคำถามกับผู้เสียหาย และกล่าวหาว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเกิดปัญหานั้น อนึ่ง แม้ว่าจะมีการเปิดศูนย์ฟังได้เพื่อให้บริการต่อ ผู้เสียหายจากความรุนแรงทางเพศ แต่ยังพบว่าบุคลากรบางส่วนที่ยังขาดความละเอียดอ่อนในกรณีปัญหา เหล่านี้ ตลอดจนการดำเนินคดีที่มีความยากลำบากที่ผู้เสียหายมักถูกตีตรา หรือมีกระบวนการที่ก่อให้เกิด ความรู้สึกเหมือนถูกกระทำซ้ำซ้อน นอกจากนี้ยังพบว่าในสังคมยังคงมีการผลิตซ้ำความรุนแรงทางเพศ ผ่านสื่อต่าง ๆ ซึ่งขาดการควบคุมการนำเสนออย่างเคร่งครัด (Archavanitkul, 2009)

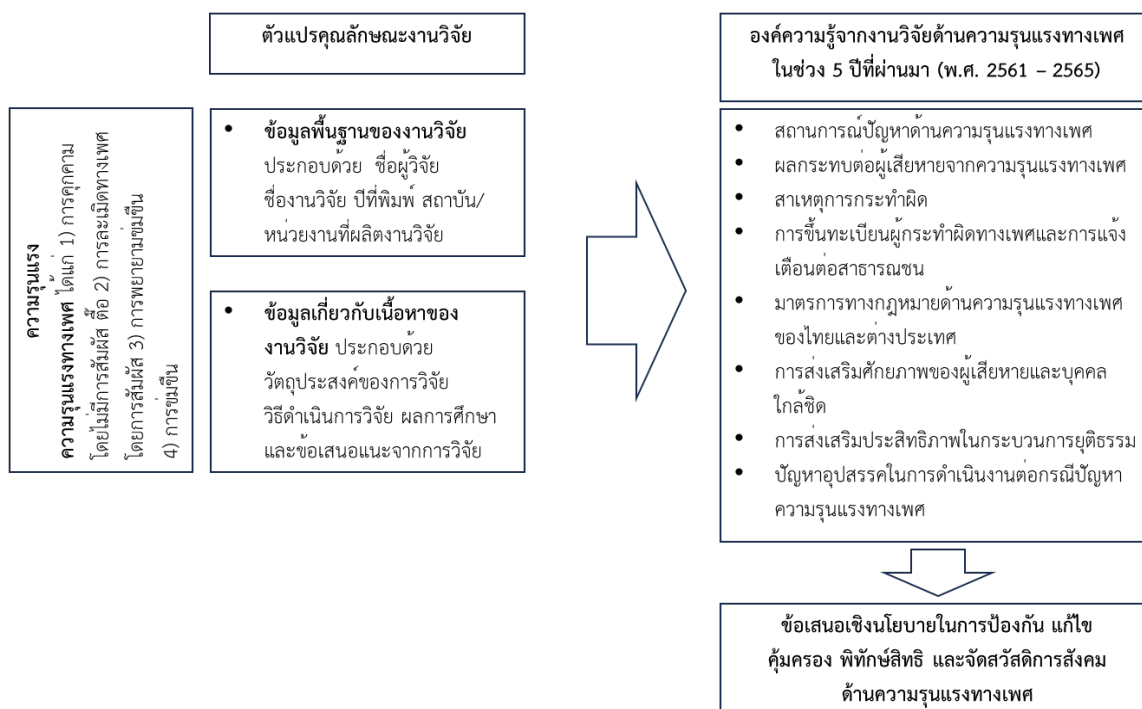
สถานการณ์ปัญหาความรุนแรงทางเพศและช่องว่างของปัญหาข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่า สังคมไทย ยังคงต้องการแนวทางในการจัดการปัญหา ตลอดจนแนวทางในการคุ้มครอง พิทักษ์สิทธิ และการจัด สวัสดิการให้แก่ผู้เสียหายจากความรุนแรงทางเพศ และผู้เสียหายทางอ้อมจากความรุนแรงทางเพศ รวมทั้ง การมีแนวทางในการป้องกันปัญหาความรุนแรงทางเพศให้ทันต่อบริบทสังคม ดังนั้น จึงเห็นสมควร ทำการสำรวจงานวิจัยของไทยด้านความรุนแรงทางเพศในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2561-2565) และ สังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัย เพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะนโยบายด้านความรุนแรงทางเพศ เพื่อให้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีแนวทางในการป้องกัน แก้ไข คุ้มครอง พิทักษ์สิทธิ และจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากความรุนแรงทางเพศต่อไป

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อสำรวจงานวิจัยเกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศของไทยในช่วง 5 ปี (พ.ศ. 2561 – 2565)

- ## กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ทบทวนวรรณกรรม

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในการสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยด้านความรุนแรงทางเพศในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2561 – 2565) มีแนวคิดสำคัญ 3 แนวคิด ประกอบด้วย 1) แนวคิดเกี่ยวกับการสังเคราะห์งานวิจัย 2) แนวคิดเกี่ยวกับความรุนแรง และ 3) แนวคิดเกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศ ดังนี้

1) แนวคิดเกี่ยวกับการสังเคราะห์งานวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัยเป็นเทคนิควิธีการศึกษาวิจัยเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริง ในการตอบประเด็นปัญหาใดปัญหาหนึ่งโดยการรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในหลาย ๆ เรื่องที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจาย มาทำการวิเคราะห์และนำเสนอข้อสรุปอย่างมีระบบ หรือที่เรียกว่า วิธีอุปมาน (Inductive Method) ซึ่งผลการสังเคราะห์ที่ได้นั้นจะมีความลุ่มลึกมากกว่างานวิจัยแต่ละเรื่อง (Wiratchai, 1999) ลักษณะสำคัญของการสังเคราะห์งานวิจัย 5 ประการ (Glass, Mcgaw, & Smith, 1981) คือ 1) เป็นการนำแนวคิดทฤษฎีที่หลากหลายในหัวข้อเรื่องเดียวกันมาสรุปให้เป็นแนวคิด ทฤษฎี ตัวแบบใหม่ 2) เป็นการดำเนินการโดยใช้ผลงานวิจัยหัวข้อเรื่องเดียวกันตั้งแต่ 2 เรื่องขึ้นไป 3) มีวัตถุประสงค์เพื่อหาข้อสรุปรวบมาจากผลงานวิจัยต่าง ๆ

ในหัวข้อเรื่องที่ศึกษา 4) เป็นการหาข้อสรุปหรือข้อเสนอนั้นในหัวข้อที่ศึกษาโดยใช้เหตุผลเชิงอุปมาน และ 5) เป็นการค้นหาข้อเท็จจริงของปรากฏการณ์รวมโดยใช้วิธีการศึกษาเชิงวิทยาศาสตร์ที่ได้จากข้อค้นพบงานวิจัยต่าง ๆ นำมาใช้เหตุผลเชิงอุปมาน เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปรวมหรือข้อสรุปทั่วไปและอาจนำไปทดลองเพื่อหาความจริงต่อไปได้

ประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัย สามารถแบ่งออกได้เป็นสองประเภท (Chamonman, 1988) ได้แก่ 1) การสังเคราะห์เชิงคุณภาพ เป็นข้อมูลเชิงคุณลักษณะ โดยการบรรยายสภาพการณ์ต่าง ๆ ขณะเดียวกันก็สามารถดำเนินการในลักษณะของตัวเลข เช่น การจัดทำคะแนนทดสอบ หรือความรู้ที่มีการจัดกระทำในรูปของค่าการวิเคราะห์ข้อมูลของข้อมูลเชิงคุณลักษณะในรูปแบบการบรรยายและแบบตัวเลขที่เหมาะสมต้องพิจารณาวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ 2) การสังเคราะห์เชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ตัวเลขซึ่งมักจะปรากฏในลักษณะค่าสถิติ เพื่อหาข้อสรุปของการศึกษา ซึ่งสามารถทำได้โดย 1) วิธีการนับคะแนนเสียง 2) วิธีการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของผลการวิจัยร่วม และ 3) วิธีการวิเคราะห์ห่อภิมาน (Meta-analysis) โดยใช้สถิติเพื่อเปรียบเทียบและรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยที่ต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบสิ่งที่เหมือนกัน สิ่งที่แตกต่างกัน หรือสิ่งที่มีความสัมพันธ์ในลักษณะอื่น

กล่าวโดยสรุป คือ การสังเคราะห์งานวิจัยเป็นวิธีวิจัยในรูปแบบหนึ่งในการแสวงหาข้อเท็จจริง ด้วยการศึกษางานวิจัยหลายเรื่องในหัวข้อเดียวกันโดยการใช้เหตุผลเชิงอุปมานเพื่อหาข้อสรุปรวมในเรื่องที่ศึกษา ซึ่งคณะผู้วิจัยได้เลือกสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อบรรยายพรรณนาสรุปสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

2) แนวคิดเกี่ยวกับความรุนแรง

องค์การอนามัยโลก (Krug, Dahlberg, Mercy, & Lozano, 2002) นิยามความหมายของความรุนแรงไว้ใน World Report on Violence and Health ว่าเป็น “การใช้กำลังหรือกำลังทางกายภาพโดยเจตนา ชูเชื้อหรือเกิดขึ้นจริง ต่อตนเอง บุคคลอื่น หรือต่อกลุ่มหรือชุมชน ซึ่งส่งผลหรือมีความเป็นไปได้สูงที่จะส่งผลให้เกิดการได้รับบาดเจ็บ เสียชีวิต ได้รับอันตรายทางจิตใจ ขาดพัฒนาการ หรือถูกกีดกัน”

ประเภทของความรุนแรง แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) ความรุนแรงต่อตนเอง (Self-directed violence) 2) ความรุนแรงระหว่างบุคคล (Interpersonal violence) แบ่งออกเป็น 2 ประเภทย่อย คือ 1) ความรุนแรงในครอบครัวและคู่ครอง คือ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกในครอบครัวและคู่ครอง ซึ่งโดยปกติแล้วจะไม่เกิดขึ้นเฉพาะในบ้าน และ 2) ความรุนแรงในชุมชน เป็นความรุนแรงระหว่างบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องกันและอาจรู้จักกันหรือไม่รู้จักกัน โดยทั่วไปมักเกิดขึ้นนอกบ้าน 3) ความรุนแรงระหว่างกลุ่มบุคคล (Collective violence) เป็นความรุนแรงที่กระทำโดยกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือโดยรัฐ เช่น อาชญากรรมที่เกิดขึ้นจากความเกลียดชังที่กระทำโดยกลุ่มที่จัดตั้งขึ้น (Organized groups) การกระทำของผู้ก่อการร้าย (Terrorist acts) และความรุนแรงของฝูงชน (Mob violence) ทั้งนี้ สามารถแบ่งย่อยได้เป็นความรุนแรงทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ

ลักษณะของความรุนแรง สามารถแบ่งได้เป็น 1) ความรุนแรงทางร่างกาย (Physical violence) เช่น การเขียนตี ตะ กัด ต่อย และเป็นเหตุการณ์ที่ไม่ใช่อุบัติเหตุ 2) ความรุนแรงทางเพศ (Sexual violence) หมายถึง การกระทำต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้ถูกกระทำเป็นเครื่องตอบสนองความต้องการทางเพศซึ่งอาจเป็นการใช้กำลังบังคับ หลอกลวง ช่มชู้ หรือชักชวนให้สิ่งตอบแทน 3) ความรุนแรงทางจิตใจ (Psychological violence) หมายถึง การถูกทำร้ายจิตใจและควบคุมบังคับจิตใจ ทำให้รู้สึกอับอาย รู้สึกด้อยค่า หรือลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ลง 4) ความรุนแรงจากความสูญเสียหรือการถูกละเลยทอดทิ้ง (Involving deprivation or Neglect violence) หมายถึง การไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่และคุ้มครองอย่างเหมาะสม การถูกละเลยในเรื่องปัจจัยสี่ในการดำรงชีวิต หรือสุขภาพอนามัย จนเกิดอันตรายต่อร่างกายและจิตใจ

3) แนวคิดเกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศ

ความรุนแรงทางเพศเป็นปัญหาหนึ่งในสังคมไทย ซึ่งหลาย ๆ ครั้งผู้คนมักจะมองว่าเป็นสิ่งไกลตัว แต่สถานการณ์ของความรุนแรงทางเพศที่เกิดขึ้นกลับสะท้อนให้เห็นว่าใกล้ตัวเรามากกว่าที่คิด ทั้งนี้พบว่า นักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีภารกิจที่เกี่ยวข้องทั้งในไทยและต่างประเทศ โดยส่วนหนึ่งมีการให้ความหมายความรุนแรงทางเพศไว้ดังนี้

Krittaya Archavanitkul (2009) กล่าวว่า ความรุนแรงทางเพศคือพฤติกรรมทางเพศที่มีการกระทำต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยความไม่ยินยอม ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วผู้ถูกกระทำแทบทั้งหมดเป็นผู้หญิง และถูกกระทำโดยผู้ชายซึ่งมักจะเป็นคนที่ผู้ถูกกระทำรู้จัก ขณะที่ Huthaphaet, B. et al (2009) ให้ความหมายของความรุนแรงทางเพศไว้ว่า คือ การกระทำทางเพศที่ไม่เหมาะสม ซึ่งหมายรวมถึง การลวนลาม การล่วงเกินในลักษณะขู่สาบ การสบประมาท การดูหมิ่นที่เกี่ยวข้องกับทางเพศ รวมไปถึง การอนาจาร การข่มขืน และการรุมโทรม นอกจากนี้ United Nations High Commissioner for Refugees Representation in Thailand (2023) ให้ความหมายต่อความรุนแรงทางเพศไว้ว่า หมายถึง การกระทำใด ๆ ที่ขัดต่อความสมัครใจของบุคคล โดยหวังใช้ประโยชน์จากความไม่เท่าเทียมทางอำนาจในความสัมพันธ์ หรือบรรทัดฐานทางเพศของสังคมนั้น ๆ โดยครอบคลุมถึงการคุกคาม การใช้ความรุนแรง และการบีบบังคับทางร่างกาย อารมณ์หรือจิตใจ ต่อทั้งผู้หญิง เด็กผู้หญิง ผู้ชายและเด็กผู้ชาย

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ความรุนแรงทางเพศ หมายถึง พฤติกรรมทางเพศที่กระทำต่อบุคคลอื่นโดยที่บุคคลนั้นไม่ยินยอม หมายรวมถึงการคุกคามทางเพศโดยไม่สัมผัส การละเมิดทางเพศโดยการสัมผัส แต่ไม่มีการสอดใส่ การพยายามข่มขืน และการข่มขืน ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่

4) รูปแบบของความรุนแรงทางเพศ สามารถจำแนกได้เป็น 4 รูปแบบ (Archavanitkul, 2009) ได้แก่ 1) การคุกคามโดยไม่มีการสัมผัส เช่น แล่ จดหมายลามก ถ้ามอง โชว์ของลับ สำเร็จความใคร่ต่อหน้า ตามตื้อ 2) การละเมิดทางเพศโดยการสัมผัส แต่ไม่มีการสอดใส่ เช่น จูบ จับ/ล้วงสัมผัสร่างกายได้รวม

ผ้า สำเร็จความใคร่ผ่านเสื้อผ้า การถูไถอวัยวะเพศ 3) การพยายามข่มขืน เช่น พยายามสอดใส่อวัยวะเพศ พยายามจับอวัยวะเพศ 4) การข่มขืน คือ การบังคับร่วมเพศด้วยการสอดใส่

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยด้านความรุนแรงทางเพศในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2561 – 2565) พื้นที่วิจัย คือ งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ ด้านความรุนแรงทางเพศ ที่ปรากฏบนฐานข้อมูลเอกสารฉบับเต็ม (Full Text) ของวิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัยไทย (Thai Digital Collection) ตลอดจนฐานข้อมูลงานวิจัยของสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) โครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย บุคลากรสายวิชาการ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ที่ตีพิมพ์ระหว่างปี พ.ศ. 2561 – 2565

คณะผู้วิจัยใช้คำสำคัญในการสืบค้น คือ ข่มขืน อาชญากรรมทางเพศ อนาจาร ล่วงละเมิดทางเพศ บังคับค้าประเวณี โสเภณีเด็ก ลวนลาม คุกคามทางเพศ ความรุนแรงทางเพศ ความผิดทางเพศ กระทำชำเรา กระทำอนาจาร harassment และ rape

1) กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ งานวิจัยและวิทยานิพนธ์บนฐานข้อมูลเอกสารฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ และรายงานการวิจัยไทย (Thai Digital Collection) ตลอดจนฐานข้อมูลงานวิจัยของสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) โครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยบุคลากรสายวิชาการ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ที่ตีพิมพ์ระหว่างปี พ.ศ. 2561 – 2565 ซึ่งผ่านเกณฑ์คัดเลือกงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ ได้แก่ 1) เป็นงานวิจัยในประเทศไทยที่ศึกษาเกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศ ซึ่งตีพิมพ์ระหว่างปี พ.ศ. 2561 – 2565 2) เป็นงานวิจัยที่สามารถสืบค้นฉบับสมบูรณ์ (Full text) ได้

2) การเก็บรวบรวมข้อมูล

จากการสืบค้นและรวบรวมงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ (Full text) พบว่า ในระหว่างปี พ.ศ. 2561 – 2565 มีผลงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ ที่ปรากฏบนฐานข้อมูลที่กำหนดไว้ข้างต้น จำนวน 31 ฉบับ ซึ่งคณะผู้วิจัยนำเอกสารทั้งหมดซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์การคัดเลือกมาดำเนินการสกัดข้อมูล และบันทึกข้อมูล

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกข้อมูลการวิจัย ซึ่งใช้ในการบันทึกข้อมูลของงานวิจัย ประกอบด้วย 1) ข้อมูลพื้นฐานของงานวิจัย ได้แก่ ชื่อผู้วิจัย ชื่องานวิจัย ปีที่พิมพ์ สถาบัน/หน่วยงานที่ผลิตงานวิจัย และ 2) ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาของงานวิจัย ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการศึกษา และข้อเสนอแนะจากการวิจัย

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ใน 3 ลักษณะ คือ การตีความข้อมูล (Interpretation) การเปรียบเทียบข้อมูล (Constant comparison) และการสังเคราะห์ข้อมูล (Data synthesis) เพื่อสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Induction) ซึ่งจะอภิปรายถึงข้อเท็จจริงที่ค้นพบตามสภาพการณ์และปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น และเขียนบรรยายเชิงพรรณนาเพื่อนำเสนอผลการวิจัย และข้อเสนอเชิงนโยบายในการป้องกัน แก้ไข คุ้มครอง พิทักษ์สิทธิ และจัดสวัสดิการสังคมด้านความรุนแรงทางเพศ

ผลการวิจัย

1) ผลการสืบค้นงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ด้านความรุนแรงทางเพศ ในรอบ 5 ปี

การสืบค้นงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ ด้านความรุนแรงทางเพศ ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2561 – 2565) ครั้งนี้ คณะผู้วิจัยสืบค้นงานวิจัยด้านความรุนแรงทางเพศจากฐานข้อมูลเอกสารฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัยไทย (Thai Digital Collection) ตลอดจนฐานข้อมูลงานวิจัยของสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) โครงการวิจัย

ที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยบุคลากรสายวิชาการ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ที่ตีพิมพ์ระหว่างปี พ.ศ. 2561 – 2565 โดยใช้คำสำคัญในการสืบค้น คือ ช่มชู้ อาชญากรรมทางเพศ อนาคต ล่วงละเมิดทางเพศ บังคับค้าประเวณี โสเภณีเด็ก ลวนลามคุกคามทางเพศ ความรุนแรงทางเพศ ความผิดทางเพศ กระทำชำเรา กระทำอนาจาร harassment และ rape ซึ่งเมื่อพิจารณาตามเกณฑ์

การคัดเลือกงานวิจัย พบว่า มีงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ด้านความรุนแรงทางเพศที่คณะผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์องค์ความรู้ได้จำนวน 31 ฉบับ สามารถจำแนกได้ ดังนี้

1.1) จำแนกตามปีที่พิมพ์

- พ.ศ. 2561 มีงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ด้านความรุนแรงทางเพศ จำนวน 10 ฉบับ
- พ.ศ. 2562 มีงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ด้านความรุนแรงทางเพศ จำนวน 10 ฉบับ
- พ.ศ. 2563 มีงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ด้านความรุนแรงทางเพศ จำนวน 6 ฉบับ
- พ.ศ. 2564 มีงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ด้านความรุนแรงทางเพศ จำนวน 4 ฉบับ
- พ.ศ. 2565 มีงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ด้านความรุนแรงทางเพศ จำนวน 1 ฉบับ

1.2) จำแนกตามสถาบัน/หน่วยงานที่ผลิตงานวิจัย แบ่งเป็น 1) สถาบันการศึกษา ได้แก่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยพะเยา มหาวิทยาลัยพายัพ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ รวมทั้งสิ้น 30 ฉบับ และ 2) หน่วยงานอื่น ๆ คือ มูลนิธิส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคม จำนวน 1 ฉบับ

1.3) จำแนกตามลักษณะของงานวิจัย

เมื่อจำแนกงานวิจัยที่สืบค้นตามลักษณะของงานวิจัย ปรากฏรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงลักษณะของงานวิจัยด้านความรุนแรงทางเพศ ระหว่างปี พ.ศ. 2561 – 2565

ลักษณะของงานวิจัย		จำนวน	ร้อยละ
รายงานวิจัย		1	3.23
วิทยานิพนธ์	ปริญญาโท	27	87.10
	ปริญญาเอก	3	9.68
รวม		31	100.00

1.4) จำแนกตามสาขาที่ศึกษา

สาขาที่มีการทำการศึกษาวิจัยด้านความรุนแรงทางเพศ ในช่วงปี พ.ศ. 2561 – 2565 พบว่าส่วนใหญ่เป็นการศึกษาด้านนิติศาสตร์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงทางเพศ จำนวน 16 ฉบับ (ร้อยละ 51.61) รองลงมาคือ สาขาอาชญาวิทยาและกระบวนการยุติธรรม จำนวน 5 ฉบับ (ร้อยละ 16.13) สาขาครุศาสตร์ จำนวน 2 ฉบับ (ร้อยละ 6.45) นอกจากนั้นเป็นการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ สาธารณสุขศาสตร์ จิตวิทยาการศึกษา พระพุทธศาสนา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รัฐประศาสนศาสตร์ และนิเทศศาสตร์ สาขาละ 1 ฉบับ (ร้อยละ 3.23)

2) ผลการสังเคราะห์องค์ความรู้

จากการสืบค้นงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ ด้านความรุนแรงทางเพศ ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2561 – 2565) จำนวน 31 ฉบับ สามารถสังเคราะห์งานวิจัยออกเป็นด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย ประเภทของความรุนแรงทางเพศที่ศึกษา กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา ผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ ดังนี้

2.1) วัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ผ่านมา

วัตถุประสงค์ของการวิจัยในงานวิจัยด้านความรุนแรงทางเพศ ในช่วงปี พ.ศ. 2561 – 2565 พบว่า วัตถุประสงค์ของงานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งศึกษาเพื่อแสวงหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงทางเพศ จำนวน 17 ฉบับ (ร้อยละ 54.84) รองลงมาคือการสืบค้นแนวคิดและทฤษฎี รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงทางเพศในประเด็นที่ศึกษา การศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายและมาตรการของไทยและต่างประเทศเกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศ และศึกษาสถานการณ์ปัญหา ตลอดจนสภาพปัญหา และสาเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ 13 ฉบับ (ร้อยละ 41.94) ศึกษาปัญหาอุปสรรคของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมหรือการให้ความช่วยเหลือ จำนวน 10 ฉบับ (ร้อยละ 32.26) ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการการพัฒนองค์กร

เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงทางเพศ จำนวน 3 ฉบับ (ร้อยละ 9.68) และศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำความผิดและผู้เสียหาย จำนวน 1 ฉบับ (ร้อยละ 3.23)

2.2) วิธีการดำเนินการวิจัยที่ผ่านมา

งานวิจัยด้านความรุนแรงทางเพศ ในช่วงปี พ.ศ. 2561 – 2565 พบว่า ส่วนใหญ่ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 24 ฉบับ (ร้อยละ 78.13) ซึ่งในจำนวนดังกล่าวหากเป็นการศึกษาในด้านกฎหมายหรือสาขานิติศาสตร์จะมุ่งใช้วิธีการวิจัยเอกสาร โดยการศึกษาค้นคว้าบทบัญญัติ หนังสือ ตำรา บทความวารสาร คำพิพากษาของศาล ตลอดจนแนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษาของไทยและต่างประเทศ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ อีกทั้งในการวิจัยเชิงคุณภาพนี้ มีงานวิจัยที่ศึกษารายกรณี (Case study) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลุ่มลึกในประเด็นนั้น ๆ นอกจากนั้น ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ทั้งนี้พบว่า มีงานวิจัยที่ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน คือ การวิจัยเชิงปริมาณรวมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ ในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ วิจัยร้อยละ 3 ฉบับ (ร้อยละ 9.68) และพบว่า มีงานวิจัยเชิงทดลอง จำนวน 1 ฉบับ (ร้อยละ 3.23) ซึ่งเป็นงานวิจัยในสาขาวิทยาศาสตร์

2.3) ประเภทของความรุนแรงทางเพศ

การศึกษาวิจัยด้านความรุนแรงทางเพศ ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับประเภทต่าง ๆ ของความรุนแรงทางเพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในภาพรวมของความรุนแรงทางเพศ โดยไม่ระบุประเภทของความรุนแรงเป็นประเภทใดประเภทหนึ่งเป็นการเฉพาะ จำนวน 23 ฉบับ (ร้อยละ 74.18) รองลงมาคือ ข่มขืน จำนวน 7 ฉบับ (ร้อยละ 22.58) และค้ามนุษย์ จำนวน 1 ฉบับ (ร้อยละ 3.23)

2.4) กลุ่มเป้าหมาย/กลุ่มผู้เสียหายที่ศึกษา

กลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในภาพรวมของความรุนแรงทางเพศ โดยไม่ศึกษาในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นการเฉพาะ จำนวน 14 ฉบับ (ร้อยละ 45.16) ขณะที่การศึกษาในกลุ่มเฉพาะพบว่า ศึกษาในกลุ่มเป้าหมาย หรือประเด็นเกี่ยวกับเด็ก จำนวน 5 ฉบับ (ร้อยละ 16.13) ในกลุ่มของสมาชิกครอบครัว ได้แก่สถาบันครอบครัว บุตรที่ถูกกระทำโดยบุพการี คู่สมรส และมารดาที่บุตรถูกกระทำโดยบิดา จำนวน 4 ฉบับ (ร้อยละ 12.90) กลุ่มแรงงาน และกลุ่มนักเรียน นิสิต นักศึกษา ในสัดส่วนที่เท่ากันคือ กลุ่มละ 3 ฉบับ (ร้อยละ 9.68) และศึกษาเกี่ยวกับการกระทำกับกลุ่มเปราะบาง และศพ ในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ กลุ่มละ 1 ฉบับ (ร้อยละ 3.23)

2.5) ผลการศึกษาที่ผ่านมา

ผลการศึกษาพบข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาด้านความรุนแรงทางเพศ ผลกระทบต่อผู้เสียหายจากความรุนแรงทางเพศ สาเหตุการกระทำผิด การขึ้นทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศและการแจ้งเตือนต่อสาธารณชน มาตรการทางกฎหมายของไทยและต่างประเทศ การส่งเสริมศักยภาพของผู้เสียหายและบุคคลใกล้ชิด การส่งเสริมประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรม และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานต่อกรณีปัญหาความรุนแรงทางเพศ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) สถานการณ์ปัญหาด้านความรุนแรงทางเพศ ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี โดยมีความรุนแรงเกิดขึ้นในสถานที่/พื้นที่ เช่น สถาบันการศึกษา โรงเรียนกวดวิชา โลกออนไลน์ สถานที่ทำงาน รถโดยสารประจำทาง และมีความรุนแรงเกิดขึ้นกับกลุ่มคน เช่น คนพิการ เป็นต้น

(2) ผลกระทบต่อผู้เสียหายจากความรุนแรงทางเพศ โดยส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นกับผู้เสียหายโดยตรงและครอบครัว

(3) สาเหตุการกระทำผิด พบว่าผู้กระทำผิดส่วนใหญ่ขาดความรักและไม่มีความรักกับครอบครัว จึงไม่ได้รับการขัดเกลาทางสังคมอย่างเหมาะสม ทำให้เป็นคนที่มีการควบคุมตัวเองต่ำ มีพ่อ/พ่อเลี้ยงเป็นต้นแบบในการดื่มสุรา มีชีวิตคู่ที่ล้มเหลว ผิดหวังจากคนรัก อีกทั้งผู้กระทำผิดจำนวนมาก มีความเปราะบางทางเพศ

(4) การขึ้นทะเบียนผู้กระทำผิดทางเพศและการแจ้งเตือนต่อสาธารณชนเป็นมาตรการที่รัฐมีไว้เพื่อส่งเสริมความสงบเรียบร้อยและดูแลรักษาผลประโยชน์ของประชาชนและเปิดโอกาสให้สมาชิกในสังคมสามารถปกป้องตนเองและครอบครัวได้ โดยมีได้มีเจตนาที่จะลดรอนเกียรติและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

(5) มาตรการทางกฎหมายด้านความรุนแรงทางเพศของไทยและต่างประเทศ ผลวิจัย มาตรการทางกฎหมายของไทยศึกษากฎหมายหลายฉบับ เช่น การกำหนดโทษความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา การลงโทษผู้กระทำผิดทางเพศที่มีความผิดปกติด้านจิตใจ เป็นต้น ผลการวิจัยมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศเป็นการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายในประเด็นความรุนแรงทางเพศ เช่น ความผิดฐานอนาจาร การนำหลักความรับผิดชอบโดยเคร่งครัดมาใช้กับความผิดทางเพศ เป็นต้น

(6) การส่งเสริมศักยภาพของผู้เสียหายและบุคคลใกล้ชิด โดยการส่งเสริม 1) ความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคของผู้เสียหาย 2) การเป็นผู้สนับสนุนและช่วยเหลือผู้เสียหายจากความรุนแรงทางเพศ และ 3) การกำหนดโปรแกรมการศึกษาให้แก่กลุ่มครอบครัวและผู้ที่เกี่ยวข้องของผู้เสียหายจากความรุนแรงทางเพศ

(7) การส่งเสริมประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรม ผลการวิจัยของ สุนิตา ชุณหกุล พบว่า เทคนิค LAMP หรือ เทคนิคลูปมีดิเอเตดไอโซเทอร์มอลแอมพลิฟิเคชัน (Loop-Mediated Isothermal Amplification: LAMP) คือ รูปแบบการเพิ่มปริมาณดีเอ็นเออย่างรวดเร็ว โดยมีความจำเพาะและมีประสิทธิภาพสูง ภายใต้อุณหภูมิคงที่ตลอดการทำปฏิกิริยาในช่วงอุณหภูมิ 60-65 องศาเซลเซียส โดยในทางนิติวิทยาศาสตร์นำเทคนิค LAMP มาประยุกต์ใช้ในการตรวจสอบเบื้องต้นเพื่อตรวจหาดีเอ็นเอเพศชายจากวัตถุพยานในคดีข่มขืนกระทำชำเรา เช่น การระบุเพศจากตัวอย่างเนื้อเยื่อในโพรงประสาทฟัน การระบุสารคัดหลั่งจากร่างกายมนุษย์ (Jackson et al., 2020; Nogami et al., 2008; Scott et al., 2019) โดยผลการวิจัยพบว่า เทคนิค LAMP มีความไวสูงในการตรวจหาดีเอ็นเอเพศชาย ในปริมาณตั้งแต่ 0.1 นาโนกรัมขึ้นไป โดยที่ความจำเพาะในการตรวจสอบต่อดีเอ็นเอเป้าหมายสูงโดยแสดงผลบวกในกรณีที่ตรวจพบดีเอ็นเอมนุษย์เพศชายเท่านั้น ซึ่งไม่มีการแสดงผลในดีเอ็นเอมนุษย์เพศหญิง และดีเอ็นเอสัตว์ (หนูเม้าส์ หนูแรท และหมู)

โดยทดลองใช้ดีเอ็นเอจากน้ำซับช่องคลอดจากวัตถุพยานในคดีข่มขืนกระทำชำเรา จากคดีข่มขืนที่เกิดขึ้นจริงในประเทศไทยจำนวน 92 ตัวอย่าง แสดงให้เห็นว่าเทคนิค LAMP มีความแม่นยำ ในการตรวจสอบสูงถึงร้อยละ 96.7 ซึ่งแม่นยำกว่าการตรวจสอบด้วยชุดน้ำยาแอสิดฟอสฟาเตสและ การตรวจหาอสุจิด้วยกล้องจุลทรรศน์ที่มีความถูกต้องในการตรวจสอบร้อยละ 57.6 และ 79.3 ตามลำดับ และสามารถใช้สารสีฟีนอลเรด (Phenol Red) ในการตรวจสอบการเกิดปฏิกิริยาของเทคนิค LAMP (Chunkul, S, 2021)

(8) ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานต่อกรณีปัญหาความรุนแรงทางเพศ ประสบปัญหาเชิงนโยบายเชิงบริหารจัดการ เชิงปฏิบัติการ และเชิงเจตคติ ในการการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางเพศการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์

2.6) ข้อเสนอแนะของการศึกษาที่ผ่านมา

(1) ข้อเสนอในการปรับปรุงมาตรการทางกฎหมาย ในประเด็นความรุนแรงทางเพศ ในครอบครัว การล่วงละเมิดเด็กและเยาวชนเพื่อละเมิดทางเพศออนไลน์ การกระทำชำเราและอนาจารศพ

ข้อกฎหมายเกี่ยวกับการอนาจาร ความรุนแรงทางเพศระหว่างสามีภรรยา การกำหนดโทษประหารชีวิตในความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา

(2) ข้อเสนอในการบัญญัติกฎหมายใหม่ ในประเด็นการขึ้นทะเบียนผู้กระทำผิดทางเพศ และแจ้งเตือนต่อสาธารณะ

(3) ข้อเสนอในการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาคความรุนแรงทางเพศ ในประเด็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการลงโทษตามทฤษฎี Just Deserts (ทฤษฎี Just Deserts คือ การพิจารณาร่วมกันระหว่างความร้ายแรงของการกระทำ/ระดับความเสียหายที่เกิดขึ้นกับความชั่วของผู้กระทำ ที่จะนำไปสู่การกำหนดโทษที่ได้สัดส่วนและเหมาะสมแก่ผู้กระทำ (Thumrongsrisuk, 2019) กรณีผู้กระทำผิดทางเพศที่มีความผิดปกติด้านจิตใจ การป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์

3) ข้อเสนอเชิงนโยบายในการป้องกัน แก้ไข คัดกรอง พื้ทักษ์สิทธิ และจัดสวัสดิการสังคม ด้านความรุนแรงทางเพศ

จากผลการวิจัย คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอเชิงนโยบายในการป้องกัน แก้ไข คัดกรอง พื้ทักษ์สิทธิ และจัดสวัสดิการสังคมด้านความรุนแรงทางเพศ ดังนี้

3.1) ขับเคลื่อน “วาระแห่งชาติ” อย่างเต็มศักยภาพ

ปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศ เป็นปัญหาที่ได้รับความสำคัญในการแสวงหาแนวทางในการ แก้ไข และได้รับการบรรจุให้เป็นวาระแห่งชาติแล้ว และเพื่อให้มีการขับเคลื่อน ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐ จึงควรเร่งขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ ด้วยความร่วมมือและบูรณาการจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ ปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศได้รับการแก้ไขอย่างเต็มประสิทธิภาพ

3.2) ส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมและการให้ความช่วยเหลือที่เป็นมิตรกับผู้เสียหาย

การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ในกรณีปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศ ที่มักจะมีข้อถกเถียงในสังคมเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราซ้ำ จากกระบวนการสืบสวนสอบสวน ทำให้ผู้เสียหายในคดีข่มขืนและการล่วงละเมิดทางเพศในรูปแบบอื่น ลังเลที่จะแจ้งความต่อเจ้าพนักงานเมื่อประสบเหตุความรุนแรง หรือแม้เมื่อแจ้งความดำเนินคดีไปแล้วต้องพบประสบปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อกระเทือนจิตใจ การดำเนินกระบวนการที่ล่าช้า ตลอดจนความไม่เข้าใจต่อสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดความย่อท้อในการดำเนินการ และขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม

ดังนั้น รัฐจึงควรนำแนวทางในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมและการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการล่วงละเมิดทางเพศมาดำเนินการอย่างเร่งด่วน ด้วยกระบวนการที่เป็นมิตรกับผู้เสียหาย เพื่อเอื้ออำนวยให้ผู้เสียหายสามารถดำเนินการเรียกร้องสิทธิและคุ้มครองดูแลผู้เสียหายจากปัญหาอาชญากรรมได้

3.3) ปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพความจริง เพื่อการคุ้มครองผู้เสียหายจากความรุนแรงทางเพศ ป้องกันการกระทำผิดซ้ำ และแก้ไขปัญหาคความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ประมวลกฎหมายอาญามีการกำหนดฐานความผิดและโทษในความผิดเกี่ยวกับเพศหลายมาตรา หากแต่กฎหมายที่มีการบังคับใช้มาเป็นระยะเวลานาน ประกอบกับความก้าวหน้าของโลกสมัยใหม่ จึงจำเป็นต้องมีการพิจารณาเพื่อปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้ทันสมัย เป็นธรรม ตลอดจนครอบคลุมต่อสภาพปัญหาที่เป็นจริง เพื่อให้สามารถคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายและลงโทษผู้กระทำผิดได้ตามเหมาะสม

3.4) ส่งเสริมให้สังคมมีทัศนคติเชิงบวกต่อความรุนแรงทางเพศและผู้เสียหายจากความรุนแรงทางเพศ

มายาคติในสังคมไทยเกี่ยวกับข่มขืนหรือการล่วงละเมิดทางเพศ มีมาอย่างยาวนานและฝังรากลึก ซึ่งเป็นการตีตราผู้เสียหาย หรือตำหนิผู้เสียหายในทางไม่ดีไปก่อนเพียงเพราะเขาตกอยู่ในสถานการณ์ของการถูกล่วงละเมิด อันจะเห็นได้จากการตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับผู้เสียหาย และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น “ดึกแล้วทำไมยังอยู่ข้างนอก” “แต่งตัวไปอย่างไรละ” “ทำไมไม่เรียกให้ใครช่วย” เป็นต้น คำถามจากมายาคติเหล่านี้ นอกจากไม่มีส่วนช่วยในการคุ้มครองผู้เสียหายแล้ว ยังเป็นแรงผลักดันให้ผู้เสียหายถอยออกห่างจากสังคมและกระบวนการยุติธรรม

ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงจำเป็นต้องมีกลไกในการส่งเสริมทัศนคติเชิงบวกต่อความรุนแรงทางเพศให้แก่สมาชิกของสังคมในทุกระดับ โดยการณรงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและการไม่ตัดสินผู้เสียหายจากความรุนแรงทางเพศ ตลอดจนการป้องกันตนเอง ด้วยข้อความที่เข้าใจและเข้าถึงได้ง่ายในรูปแบบและช่องทางที่หลากหลาย และควบคุมการนำเสนอสื่อที่มีความรุนแรงและนำเสนอเรื่องราวทางเพศ

อภิปรายผล

จากการทบทวนงานวิจัยด้านความรุนแรงทางเพศ ในช่วงปี พ.ศ. 2561 – 2565 และนำมาสังเคราะห์ข้อมูล โดยพบว่า เป็นการรวบรวมผลงานวิจัยที่มีการศึกษาอยู่อย่างกระจัดกระจาย ในหัวข้อเดียวกัน คือ ความรุนแรงทางเพศ จำนวน 31 ฉบับ ซึ่งปรากฏว่ามีผู้วิจัยที่มาจากหลากหลายสถาบันการศึกษา/หน่วยงาน มาหาข้อสรุปร่วมกันจากผลงานวิจัยเหล่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของการสังเคราะห์งานวิจัยดังที่ Glass, McGaw, & Smith (1981) กล่าวไว้ว่าเป็นการใช้ผลงานวิจัยหัวข้อเรื่องเดียวกันตั้งแต่ 2 เรื่องขึ้นไป ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อหาข้อสรุปร่วมจากผลงานวิจัยต่าง ๆ ในหัวข้อเรื่องที่ศึกษา รวมทั้งเป็นการหาข้อสรุปหรือข้อเสนอแนะในหัวข้อที่ศึกษา

ทั้งนี้ ได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในการนำข้อมูลจากงานวิจัยที่ทบทวนมาอธิบายสถานการณ์ และข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ตามกรอบการวิเคราะห์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับที่ Uthumporn Chamonman (1988) อธิบายประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัยประเภทหนึ่งไว้ว่า เป็นการสังเคราะห์เชิงคุณภาพเป็นข้อมูลเชิงคุณลักษณะ โดยการบรรยายสภาพการณ์ที่หลากหลาย

การศึกษาทบทวนองค์ความรู้เกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศ ศึกษาในลักษณะของความรุนแรงที่เป็น การตอบสนองความต้องการทางเพศ ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะความรุนแรงลักษณะหนึ่งตามท้องถื่นการอนามัยโลก (Krug, Dahlberg, Mercy, & Lozano, 2002) ระบุไว้ว่าเป็นการกระทำต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้ถูกกระทำ เป็นเครื่องตอบสนองความต้องการทางเพศซึ่งอาจเป็นการใช้กำลังบังคับ หลอกลวง ช่มชู้ หรือชักชวนให้สิ่งตอบแทน อันเป็นความรุนแรงความรุนแรงระหว่างบุคคล (Interpersonal violence) ตามท้องถื่นการอนามัยโลก (Krug, Dahlberg, Mercy, & Lozano, 2002) แบ่งประเภทไว้ ซึ่งเป็นได้ทั้งความรุนแรงในครอบครัว และความรุนแรงในชุมชน เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า มีความรุนแรงทางเพศที่เกิดขึ้นทั้งกับบุคคลในครอบครัวด้วยตนเอง รวมทั้งเกิดขึ้นกับบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง หรือไม่รู้จักกัน

บทสรุป

ความรุนแรงทางเพศ (Sexual Violence) เป็นปัญหาสังคมหนึ่งที่เกิดขึ้นมาในประเทศไทยอย่างต่อเนื่องยาวนาน จึงทำให้สังคมไทยยังคงต้องการแนวทางในการจัดการปัญหา การคุ้มครอง พิทักษ์สิทธิ และการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้เสียหายจากความรุนแรงทางเพศจึงนำมาสู่การวิจัยครั้งนี้ คือ เพื่อสำรวจสังเคราะห์ งานวิจัยเกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศของไทยในช่วง 5 ปี (พ.ศ. 2561 – 2565) และเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายในการป้องกัน แก้ไข คุ้มครอง พิทักษ์สิทธิ และจัดสวัสดิการสังคมด้านความรุนแรงทางเพศ โดยการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเอกสาร ซึ่งรวบรวมข้อมูลจากรายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ เกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศที่เผยแพร่ไว้ บนฐานข้อมูลเอกสารฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัยไทย (Thai Digital Collection) ฐานข้อมูลงานวิจัยของสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) และกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

ผลการสำรวจงานวิจัยพบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2561 – 2565 มีงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ด้านความรุนแรงทางเพศที่นำมาสังเคราะห์องค์ความรู้ได้ตามเกณฑ์การพิจารณา จำนวน 31 ฉบับ โดยข้อเสนอเชิงนโยบายในการป้องกัน แก้อั้ว คัดครอง พิทักษ์สิทธิ และจัดสวัสดิการสังคมด้านความรุนแรงทางเพศประกอบด้วย) ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความรุนแรงทางเพศจำเป็นต้องบูรณาการความร่วมมือและขับเคลื่อนประเด็นปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศให้เป็น “วาระแห่งชาติ” อย่างเต็มศักยภาพ 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมและการให้ความช่วยเหลือที่เป็นมิตรกับผู้เสียหาย 3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพความจริง เพื่อการคุ้มครองผู้เสียหายจากความรุนแรงทางเพศ ป้องกันการกระทำผิดซ้ำ และแก้อั้ว ปัญหาความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และ 4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีกลไกในการส่งเสริมให้สังคมมีทัศนคติเชิงบวกต่อความรุนแรงทางเพศและผู้เสียหายจากความรุนแรงทางเพศแก่สมาชิกของสังคมในทุกระดับ

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะในการนำเสนอผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อการพัฒนาแนวนโยบายด้านการป้องกัน แก้อั้ว คัดครอง พิทักษ์สิทธิ และจัดสวัสดิการสังคมด้านความรุนแรงทางเพศ เพื่อส่งเสริมสิทธิของผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรม และการให้ความช่วยเหลือฟื้นฟูตลอดจนการยกระดับการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับความรุนแรงทางเพศที่เกิดขึ้นในสังคมไทย รวมทั้งการเป็นผลงานทางวิชาการสำหรับนักวิจัย นิสิต นักศึกษา และผู้ที่สนใจ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา จัดทำรายงาน เพื่อแสวงหาแนวทางและแนวปฏิบัติในการปกป้อง คัดครอง และจัดสวัสดิการสังคมที่เกี่ยวข้องกับปัญหาด้านความรุนแรงทางเพศต่อไป

2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยในประเด็นการล่วงละเมิดทางเพศรูปแบบใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์โลก เพื่อแสวงหาแนวทางในการป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศ การติดตาม ดำเนินคดีตลอดจนกระบวนการยุติธรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น รวมทั้ง การศึกษาตัวอย่างของต่างประเทศในการป้องกัน แก้อั้ว การช่วยเหลือเยียวยา และการจัดสวัสดิการที่เกี่ยวข้อง เพื่อการวางแผน การจัดการในการปกป้อง คัดครองสิทธิ และแก้อั้วปัญหาความรุนแรงทางเพศได้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป

เอกสารอ้างอิง

Archavanitkul, K. (Editor). (2009). *It's time to understand and fix...sexual violence, AIDS, and unplanned pregnancies*. Nakhon Pathom, Thailand: Institute for Population and

- Social Research Mahidol University, Thai Health Promotion Foundation, and National Health Commission Office. (In Thai)
- Central Information Technology Center, Royal Thai Police. (2021). *Statistics on criminal offenses (4 groups of cases) from agencies throughout the country*. Retrieved May 1, 2023. From <https://www.crimespolice.com/porta/> (In Thai)
- Chamonman, U. (1988). *Research synthesis: quantitative*. Bangkok, Thailand: Punny Publishing. (In Thai)
- Chunkul, S. (2021). Detection of male DNA from vaginal swabs by loop-mediated isothermal amplification. Master of Science in Genetics Thesis Chulalongkorn University, Bangkok. (In Thai)
- Glass, G. V., McGaw, B., & Smith, M. L. (1981). *Meta-analysis in Social Science Research*. CA: Sage Publications.
- Huthaphaet, B. et al. (2009). *Analysis of the association of alcohol use with occupational violence*. Nonthaburi, Thailand: Institute for Research and Development, Sukhothai Thammathirat Open University. (In Thai)
- Jackson, K. R., Layne, T., Dent, D. A., Tsuei, A., Li, J., Haverstick, D. M., & Landers, J. P. (2020). A Novel Loop-mediated Isothermal Amplification Method for Identification of Four Body Fluids with Smartphone Detection. *Forensic Science International: Genetics*, 45, 102195
- Krug, E. G., Dahlberg, L. L., Mercy, J. A., Zwi, A. B. & Lozano, R. (2002). *World Report on Violence and Health*. Geneva: World Health Organization.
- Nogami, H., Tsutsumi, H., Komuro, T., & Mukoyama, R. (2008). Rapid and Simple Sex Determination Method from Dental Pulp by Loop-mediated Isothermal Amplification. *Forensic Science International: Genetics*, 4(4), 349-353.
- Scott, A., Jackson, K., Carter, M., Comeau, R., Layne, T., & Landers, J. (2019). Rapid Sperm Lysis and Novel Screening Approach for Human Male DNA Via Colorimetric Loop-mediated Isothermal Amplification. *Forensic Science International: Genetics*, 43, 102139.
- Social Assistance Center Hotline 1300. (2023). *Statistics of Hotline 1300*. Retrieved May 1, 2023. From <https://1300thailand.m-society.go.th/statyearly> (In Thai)
- Thumrongrisuk, A. (2019). *Implement the Just Deserts Concept whit Juvenile Delinquents as Offenders of Sexual Assault on Rape*. Master of Law Thesis National Institute of Development Administration, Bangkok. (In Thai)

UNHCR Thailand. (2023). *Sexual and Gender Based Violence*. Retrieved May 1, 2023. From <https://www.unhcr.org/th/en/sexual-and-gender-based-violence>.

Wiratchai, N. (1999). *Meta-analysis*. Bangkok, Thailand: Chulalongkorn University. (In Thai)

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง การสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยด้านความรุนแรงทางเพศในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2561 – 2565) ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยบุคลากรสายวิชาการ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ตามบันทึกข้อความที่ อว 6501.14/ว 0711 วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2566 โดยโครงการวิจัยเรื่องนี้ ผ่านการตรวจสอบว่าไม่เข้าข่ายการวิจัยในมนุษย์จึงไม่ต้องได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์